ปัจจัยกำหนดและผลกระทบของเงินทุนต่างประเทศภาคเอกชน ต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

นาย พรชัย ทรัพย์ยิ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-410-6

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16478855

DETERMINANTS AND IMPACT OF PRIVATE FOREIGN CAPITAL ON THAI INTERNATIONAL TRADE

Mr. Pornchai Supying

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics
Department of Economics
Faculty of Economics
Chulalongkorn University
Academic Year 1999

ISBN 974-333-410-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยกำหนดและผลกระทบของเงินทุนต่างประเทศภาคเอกชนต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย
โดย	นายพรชัย ทรัพย์ยิ่ง
ภาควิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ปิตยานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นราทิพย์ ชุติวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วรัญญา ภัทรสุข)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ คงศักดิ์ สันติพฤกษวงศ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภัทร เครือวรรณ์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรชัย ทรัพย์ยิ่ง : ปัจจัยกำหนดและผลกระทบของเงินทุนต่างประเทศภาคเอกชนต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย (DETERMINANTS AND IMPACT OF PRIVATE FOREIGN CAPITAL ON THAI INTERNATIONAL TRADE) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต, 137 หน้า. ISBN 974-333-410-6

การทำวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาปัจจัยกำหนดและผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ ของการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ

ในการศึกษาได้ใช้ Ordinary Least Square (OLS) และ Two-stage Least Square (TSLS) เพื่อศึกษาปัจจัยกำหนดและผลกระทบตามลำดับ โดยใช้ช่วงเวลา 31 ไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2534 ถึงไตรมาสที่ 3 ปี 2541

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยกำหนดการไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยยูโรดอลลาร์ ค่าจ้างขั้นต่ำ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การเปิดดำเนินกิจการวิเทศธนกิจและการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน สำหรับปัจจัยกำหนดการไหลออกของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยยูโรดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การเปิดดำเนินกิจการวิเทศธนกิจและการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ในส่วนของปัจจัยกำหนดการไหลเข้าของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศได้แก่ ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย ดุลบัญชีเดินสะพัด การจัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจและการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ในขณะที่ปัจจัยกำหนดการไหลออกของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศได้แก่ ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย ดุลบัญชีเดินสะพัด อัตราภาระการชำระหนี้ การจัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจและการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ส่วนในกรณีการศึกษาผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย การเพิ่มขึ้นของการไหลเข้าของทั้งเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ จะทำให้ดุลการค้าเลวลง ในขณะที่การไหลออกของทั้งเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ จะทำให้ดุลการค้าดีขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต P.Sangyang

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Rattana Saygakanit

ปีการศึกษา 2542 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4085568329 : MAJOR ECONOMICS

PRIVATE FOREIGN CAPITAL / FDI / FOREIGN OTHER LOANS / DETERMINANTS / IMPACT / INTERNATIONAL TRADE

PORNCHAI SUPYING: DETERMINANTS AND IMPACT OF PRIVATE FOREIGN CAPITAL ON THAI INTERNATIONAL TRADE.THESIS ADVISOR: RATANA SAIKANIT, ASSOC.PROF. 137 pp.

ISBN 974-333-410-6

The objectives of this study are to study the determinants and the impact on Thailand 's international trade of the mobility of foreign direct investment (FDI) and foreign loans (FL) in Thailand.

The Ordinary Least Square (OLS) and Two-Stage Least Square (TSLS) method were used to estimate the model of the determinants and impact respectively. The period covered in this study are 31 quarters, from 1 st quarter of 1991 to 3 rd quarter of 1998.

It was found that the determinants of FDI inflow are GDP, Eurodollar interest rate, exchange rate, minimum wage, opening BIBF and financial crisis. For the outflow of FDI, the determinants are GDP, Eurodollar interest rate, exchange rate, opening BIBF and financial crisis. In the part of FL inflow the determinants are expected output, interest rate differential, current account balance, opening BIBF and financial crisis. At the same time the determinants of FL outflow are expected output, interest rate differential, current account balance, debt service ratio, opening BIBF and financial crisis. In the case of impact on Thailand 's international trade the higher of both FDI and FL inflow will deteriorate balance of trade, while the higher of both FDI and FL outflow will improve balance of trade.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา Economics ลายมือชื่อนิสิต P.Supying

สาขาวิชา Economics ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Ratana Saikanit

ปีการศึกษา 1999 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ นราทิพย์ ชุติวงศ์ รองศาสตราจารย์ วรัญญา ภัทรสุข รองศาสตราจารย์ คงศักดิ์ สันติพฤกษวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภัทร เครือวรรณ์ ที่ให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่กล่าวมาทุกท่านไว้ ณ. โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลและข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจมาโดยตลอด รวมถึงผู้มีอุปการะคุณสูงสุด คือ มารดาซึ่งเป็นพลังที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความอุตสาหะวิริยะและความอดทน ทั้งเป็นผู้ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจต่อผู้เขียนตลอดมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี และที่ลืมไม่ได้ผู้เขียนขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ณ โอกาสนี้ด้วยที่ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านเงินทุนส่วนหนึ่งที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบแด่บิดา มารดา ญาติๆและอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พรชัย ทรัพย์ยิ่ง

15 ตุลาคม 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ

กิตติกรรมประกาศ.....ฉ

สารบัญ.....ช

สารบัญตาราง.....ญ

สารบัญภาพ.....ฏ

บทที่

1. บทนำ.....1

1.1 ความสำคัญของการศึกษา.....1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....4

1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....4

1.4 วิธีการศึกษา.....5

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....6

1.6 นิยามคำศัพท์.....6

2. แนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....9

2.1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์.....9

2.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....9

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ.....16

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนต่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศ..18

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....20

2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเคลื่อนย้ายของเงินลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ.....21

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเคลื่อนย้ายของเงินกู้โดยตรง จากต่างประเทศ.....29

2.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของเงินทุนต่างประเทศ
ที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ....37
3. เงินทุนต่างประเทศในประเทศไทย....40
3.1 ที่มาและความจำเป็น....40
3.2 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย....42
3.2.1 การไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ....43
3.2.2 การไหลออกของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ....50
3.2.3 นโยบายเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ....54
3.3 เงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย....57
3.3.1 การไหลเข้าของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ....57
3.3.2 การไหลออกของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ....64
3.3.3 นโยบายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศของภาคเอกชน....68
4. แบบจำลองและข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา....69
4.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยกำหนดการเคลื่อนย้ายเงินทุน....69
4.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบ....80
4.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา....83
5. ผลการศึกษา....88
5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการเคลื่อนย้ายของเงินทุน....88
5.1.1 ปัจจัยกำหนดการไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ....89
5.1.2 ปัจจัยกำหนดการไหลออกของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ....92
5.1.3 ปัจจัยกำหนดการไหลเข้าของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ....95
5.1.4 ปัจจัยกำหนดการไหลออกของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ....98
5.2 การศึกษาผลกระทบของการเคลื่อนย้ายเงินทุน....101
5.2.1 การคาดประมาณ....101
5.2.2 การจำลองสถานการณ์....108
5.2.3 การวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ....110
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ....117
6.1 บทสรุป....117
6.2 ข้อเสนอแนะ....119

6.3 ข้อจำกัดในการศึกษา.....121
รายการอ้างอิง.....122
ภาคผนวก.....126
ประวัติผู้เขียน.....137

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

2.1 ผลการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยกำหนด FDI.....28
2.2 ผลการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยกำหนด FL.....37
2.3 ผลการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับกระทบของเงินทุนต่างประเทศที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ.....39
3.1 ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน.....41
3.2 การเคลื่อนย้ายของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....45
3.3 ร้อยละของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้าจำแนกตามประเทศ.....47
3.4 ร้อยละของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้าจำแนกตามประเภทธุรกิจ.....48
3.5 ร้อยละของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลออกจำแนกตามประเทศ.....52
3.6 ร้อยละของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลออกจำแนกตามประเภทธุรกิจ.....53
3.7 การเคลื่อนย้ายของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ.....59
3.8 ร้อยละของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้าจำแนกตามประเทศ.....61
3.9 ร้อยละของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้าแยกตามประเภทธุรกิจ.....62
3.10 ร้อยละของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศไหลออกจำแนกตามประเทศ.....65
3.11 ร้อยละของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศไหลออกแยกตามประเภทธุรกิจ.....66
5.1 ผลการคาดประมาณสมการปัจจัยกำหนดการไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....89
5.2 ผลการคาดประมาณสมการปัจจัยกำหนดการไหลออกของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....92
5.3 ผลการคาดประมาณสมการปัจจัยกำหนดการไหลเข้าของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ.....95
5.4 ผลการคาดประมาณสมการปัจจัยกำหนดการไหลออกของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ.....98
5.5 ผลการคาดประมาณสมการการบริโภค.....102
5.6 ผลการคาดประมาณสมการการลงทุน.....103
5.7 ผลการคาดประมาณสมการการส่งออก.....105

5.8 ผลการคาดประมาณสมการการนำเข้า.....106
5.9 ค่า Theil ' s inequality coefficient.....109
5.10 ผลการจำลองสถานการณ์.....111
5.10 ผลการจำลองสถานการณ์(ต่อ).....112
5.11 ผลที่ได้จากการจำลองสถานการณ์ โดยสมมติให้ปริมาณการไหลเข้าของ
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท.....113
5.12 ผลที่ได้จากการจำลองสถานการณ์ โดยสมมติให้ปริมาณการไหลออกของ
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท.....114
5.13 ผลที่ได้จากการจำลองสถานการณ์ โดยสมมติให้ปริมาณการไหลเข้าของ
เงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท.....115
5.14 ผลที่ได้จากการจำลองสถานการณ์ โดยสมมติให้ปริมาณการไหลออกของ
เงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท.....116

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

3.1 ช่องว่างระหว่างการลงทุนและการออม.....42
3.2 การเคลื่อนย้ายของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....46
3.3 การเคลื่อนย้ายของเงินกู้โดยตรงจากต่างประเทศ.....60

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย